

LITURGIEKRANT
VOOR DE ZONDAG
VAN DE CHRISTELIJKE DIVERSITEIT

Zondag voor Pinksteren

BEWEGING VOOR EIGENTIJD'S GELOVEN

13 mei 2018: Zondag van de christelijke diversiteit

Nadat God in zes dagen zijn werk had afgerond en de grote diversiteit aan schepselen overzag, concludeerde hij: 'Het is goed'. Er waren talloze verschillende soorten vogels, landdieren, vissen, planten, bloemen en een man en een vrouw. God had diversiteit geschapen en was daar trots op.

In de kerk zijn we echter bang geworden voor die diversiteit. Als er twee verschillende geloofsopvattingen zijn, concluderen we al snel dat er één juist is en de ander verkeerd. Het is niet én het een, én het ander. Liever kiezen we voor eenduidigheid, verwijzend naar de uitspraak van Paulus dat de kerk het ongedeelde lichaam van Christus is. We horen boven alles één te zijn, één in Christus.

Dat is misschien een al te boude conclusie, want Paulus gebruikt het symbool van het lichaam en we weten allemaal dat dat bestaat uit verschillende ledematen. Armen, benen, allebei in een linker- en rechtvariant. Een hoofd dat iets anders wil dan het hart en een knorrende maag die iedereen haar wil oplegt.

Met zijn uitspraak in zijn brief aan de gemeente van Korinthe benoemt Paulus de diversiteit die er vanaf de schepping al is en in de hele geschiedenis ook zichtbaar is: in de twaalf stammen van Israël, de werkwijzes van de profeten en de verschillen tussen Johannes de Doper en Jezus. Allemaal anders en toch horen ze bij elkaar. In hun veelheid vormen ze dat lichaam van Christus, om weer met Paulus te spreken.

Diversiteit hoort er dus bij. We hoeven het niet te zien als iets negatiefs, als een bedreiging van de eenheid van de kerk. We mogen het vieren! Zoals we ook onze verbondenheid met elkaar vieren, mogen we ook vieren dat we van elkaar verschillen.

In een wereld waarin we allemaal hetzelfde denken en doen, is het saai. Verschillen zijn een godsgeschenk dat we mogen koesteren. Daarom willen wij op de zondag voor Pinksteren - het feest dat symbool staat voor de verspreiding van het christendom in al haar verschillende vormen - de christelijke diversiteit vieren. Doet u mee?

Deze liturgiekrant kan daarbij helpen. U vindt hierin preeksuggesties, gebeden, verhalen en liederen voor in een kerkdienst. Allemaal voorbeelden die duidelijk maken dat mensen op verschillende manieren geloven.

Een prettige diversiteitszondag toegewenst!

Foekje Dijk, predikant van de VVP Assen

Klaas Douwes, predikant van de Regentessekerk in Apeldoorn

Erik Jan Tillema, beleidssecretaris van de Vereniging van Vrijzinnige Protestanten

Ellen Verheul, proponent

Gebeden

Onze hoop en ons verlangen
om een diversiteit van kleuren te vieren
en verrast te worden door hun schoonheid.

Dat verlangen welt op uit de Bron
van alle Licht en Leven,
die Liefde is en tederheid van ons vraagt.
Een Bron die in ieder mensengeslacht
ontspringt
en nooit voorbij stroomt aan de
verantwoordelijkheid
die rust op elk mens persoonlijk,
amen.

U die ons met warmte omkleedt,
wij komen tot u in een wereld waar mensen last hebben van kou,
en waar pijn soms venijnig hard snijdt als koude in een
mensenleven.

Wij bidden u voor een warme veelkleurige mantel,
een warme plaats voor iedereen.

Wij komen tot u in een wereld
waar mensen door uitsluiting op zoek zijn naar warmte,
warmte van familie of vrienden, mensen van eigen vlees en bloed.

Wij bidden u voor een warme veelkleurige mantel,
lieve mensen om hen heen.

Wij komen tot u in een wereld
waar mensen hun warme mantel om iedereen heen slaan,
mantels delen met anderen waardoor zij het zelf koud hebben,
zoveel van zichzelf geven dat zij zelf een mantel nodig hebben.

Wij bidden u voor warme mantels
voor hen die te veel delen.
Heer, ontferm u!

Lieve God,
Wij kennen u onder veel
namen.
Wij noemen u Heer, Eeuwige,
Geest, Zoon, Mysterie.

Wij kennen u in veel vormen.
Als schepper, mensenzoon,
aanwezige.

Maar laat uw handelen
eenkennig zijn,
Als een kracht die ons draagt
en nooit verlaat.
Een hand die ons steunt en
weer op weg plaatst.

De grond onder onze voeten,
de zonnestralen op ons gezicht,
opdat u bij ons bent en met ons
gaat.
Een mensenleven lang.
Amen.

God van verscheidenheid, wij danken u dat wij ieder zo uniek zijn, elk op onze manier anders dan anderen.
Wij danken u voor de rijkdom, voor de bonte kleurenpracht, voor de eindeloze variatie die daaruit voortspruit.
Amen

Witz

Een witz is een joodse grap die aan het denken zet. Onderstaande laat zien hoe verschillend wij zelf zijn.

We zijn in Polen, in het jaar 1930. Een joodse jongeman verlaat zijn *sjtetl*, zijn dorpje, om een paar maanden in de hoofdstad Warschau door te brengen. Na drie maanden komt hij terug in zijn dorp en verzamelt hij zijn vrienden om hun zijn ervaringen te vertellen. 'Warschau is een buitengewone stad. Wat een rijkdom, wat een diversiteit! Ik ben er een orthodoxe jood tegengekomen die alleen maar over de Talmoed spreekt. De hele dag mediteert hij over teksten uit de traditie, en zodra men het woord tot hem richt, begint hij met een bijbelcitaat. Ik ontmoette ook een volkomen atheïstische jood die geen woord over God wil horen en die niet lastig gevallen wenst te worden met al die idiote verhalen die alleen voor naïevelingen en kinderen betekenis hebben. Ik kwam ook een bedrijfseigenaar tegen, die een fabriek met honderden arbeiders bestiert en die in prachtige luxewagens rondrijdt. Ook kwam ik een vurige communist tegen, die alleen sprak over gelijkheid, strijd en het opheffen van klassen.' Verwonderd kijken alle aanwezige vrienden naar de jongeman: 'Maar wat is daar zo bijzonder aan? Warschau is een grote stad, de hoofdstad, en er leven honderden en nog eens honderden joden. Het is niet meer dan normaal dat je daar zulke verschillende joden bent tegengekomen.' 'Jullie hebben het niet begrepen,' antwoordt de jongeman, 'het was dezelfde jood.'

Uit:

Christiane Berkvens-Stevelinck,

Marc-Alain Ouaknin: De joodse gids van deze tijd
(*Skandalon: 2015*)

Preeksuggestie

Liederen:

Uit het Nieuwe Liedboek

824: Vroeg ik mijn denken

677: Geest, uit de hemel neergedaald, coupletten

1 en 3;

791: Liefde, eenmaal uitgesproken

Prediker 11

Het boek Prediker, hoewel één van de jongste boeken uit het eerste testament, ademt een wijsheid van eeuwenlange ervaring, met name over hoe wij de verschillen tussen elkaar ervaren. Dit vindt zijn weerslag in teksten waarin geen poging wordt gedaan de realiteit weg te redeneren, doch zeer praktische oplossingen te zoeken.

De auteur wordt door exegeten, die het vaak niet met elkaar eens zijn, op diverse wijzen benaderd: de auteur zou atheïst zijn, een pessimist, een scepticus, een epicurist, maar ook een optimist, een gelovige of godvrezend mens. In ieder geval een non-conformist. Een diversiteit aan meningen, die wellicht teruggebracht kan worden tot de conclusie dat het iemand is die gelooft dat de uiteindelijke waarheid voor de mens verborgen blijft. Staande aan de rand van het 'geloof'. Een zoekende gelovige die veel vragen stelt, maar weinig antwoorden geeft.

Een denker, met volop aandacht voor de eigenheid van het individu die altijd verschilt van de ander.

Prediker 11, en dan met name vers 2 (verdeel het brood in zeven, ja in acht brokjes): je kunt niet alles op één kaart zetten. Eenheid kan ook zeer knellend zijn, of zelfs desastreus.

We leven in barre tijden, beter om de zinnen niet op slechts één ding te zetten, maar elkaar bemoedigen om verlangend en verwonderend door de wondere wereld van de diversiteit te blijven lopen.

Waar hangen we Christus?

Ellen Verheul

We hebben allemaal beelden van Christus. Waar krijgen die een plaats?

Als we over Christus spreken op de academie of onder gelovigen in de kerk vinden we op allerlei plaatsen diverse beelden. Het lijkt met onze context te maken te hebben hoe wij Christus zien. Christus bevindt zich op een soort grensland, een grensland tussen de menselijke persoon Jezus en de goddelijke Christus, de historische Jezus en de verheven Christus, de joodse en hellenistische betekenisgeving, de held die wonderen deed en degene die naar zieken omkeek en bij allerlei mensen aan tafel schoof.

De postkoloniale theologe Kwok Pui-lan ziet in de globale context dat christologische tradities worden bevraagd door nieuwe christologieën uit Latijns Amerika, Afrika en Azië en de zwarte gemeenschap uit Amerika. Kwok wil als postkoloniale theologe rammelen aan orthodoxe noties van dogma's en zij wil de androcentrische vooroordelen in de theologie onttoveren.

De genderidentiteit van Jezus/Christus is met name op het Afrikaanse en Aziatische continent diffuser dan in Europa en Amerika. Doordat de voormalige koloniën stredden voor politieke onafhankelijkheid en culturele identiteit ontstond er een grote toename van allerlei beelden van Christus: een zwarte Christus, een vrouwelijke Shakti, een travestiet, een biseksuele Christus en de vrouwelijke Christus.

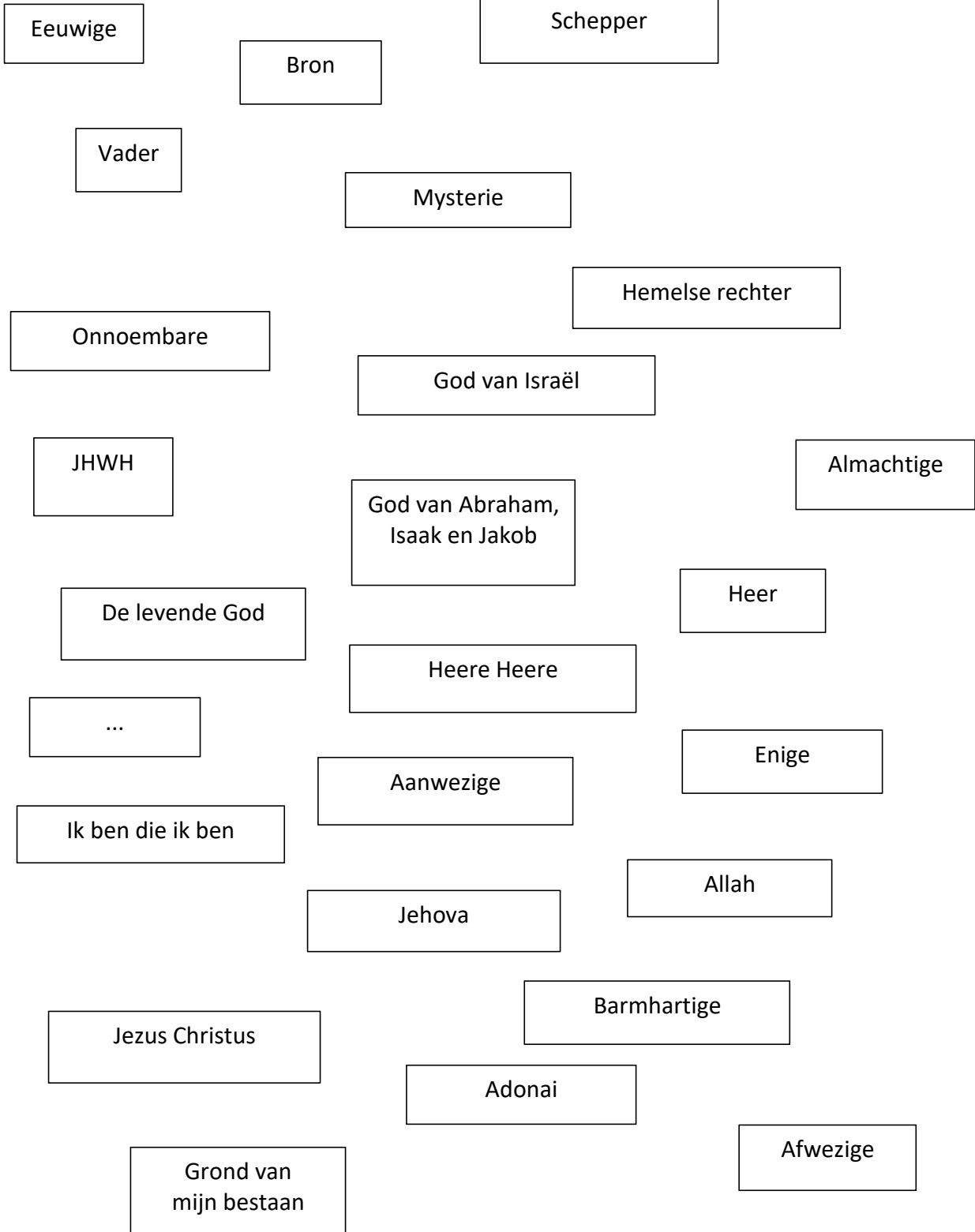
Deze beelden bekritiseerden de mainstream/malestream opvattingen en gaven ruimte aan mensen in de marge om zich over Christus uit te spreken. De vervaardigers ontleenden beelden uit bijbelse en theologische tradities om op nieuwe manieren naar Jezus/ Christus te kijken en erover te spreken. Dit had tot gevolg dat groepen als vrouwen, zwarten en onderdrukten een beeld kregen van Christus die nabij was en waar zij zich bovendien mee konden identificeren. Deze identificatie kwam vooral doordat Jezus/Christus culturele gelijkensissen vertoonde en in eenzelfde socio- economische situatie verkeerde. Dit versterkte de nabijheid van Christus die zij ervoeren.

Een voorbeeld van een 'nieuw' beeld van Christus is bijvoorbeeld 'Jesus of the People' van Janet McKenzie (*vorige bladzijde*). Dit is een androgyne zwarte persoonlijkheid, gehuld in een mantel en een overkleed. Het gezicht is dat van een Afro-Amerikaanse met volle lippen en een brede neus. Ze draagt een doornenkroon en heeft een halo om haar hoofd. Deze attributen representeren respectievelijk het lijden en de verheerlijking van Christus. Het schilderij heeft iets weg van een glas-in-loodraam. In het lijnenspel van het schilderij is een kruisvorm te herkennen, zij het wat impliciet. Door een afbeelding van een Afro-Amerikaanse wil McKenzie Europeanen een ander perspectief op Jezus laten zien. Zij laat zich niet meer koloniseren door grootmachten, of tot een object verlagen. Marcella Althaus-Reid beweerde in 2000 dat de zwarte Christus als een obscene afbeelding werd gezien, omdat het de westerse wereld confronteerde met racisme in het afbeelden van Christus als een witte West-Europese man met golvend haar.

Met nieuwe beelden kunnen we bestaande, traditionele beelden bevragen, omkeren en tot bezinning brengen. Ik durf. Waar krijgt uw beeld een plaats?

God

*Omcirkel wat van toepassing is
God wordt op verschillende manieren aangesproken. Welke woorden zou u kiezen?*

Oude woorden, nieuwe woorden

Tekst: Arne Jonges

Melodie: Marieke Stoel

The musical score is written on four staves in treble clef, 3/4 time. The lyrics are: 'Ou - de zo ver - trouw - de woor - den sprin - gen di - rekt in ons hart om - dat we er de geest in ho - ren die ons lief - de - vol om - armt.' The melody consists of quarter and eighth notes, with some phrases ending in a fermata.

Ou - de zo ver - trouw - de woor - den
sprin - gen di - rekt in ons hart
om - dat we er de geest in ho - ren
die ons lief - de - vol om - armt.

2. Nieuwe onbekende woorden
daar klinkt het oude verhaal
opdat het nu nog ongehoorde
weer gaat spreken in de taal.
3. Oude woorden, nieuwe woorden
zoekend het levende woord
waarin we samen mogen horen
dat de nieuwe morgen gloort.

Preeksuggestie

Liederen:

Uit het Nieuwe Liedboek

970: Vlammen zijn er vele

1014: Geef vrede door van hand tot hand

Lucas 10: 38-42

In deze bijbelpassage zegt Jezus dat Maria het beste deel kiest. Betekent dit automatisch dat Marta het verkeerd doet, het slechte deel kiest? Dat het beter is om naar Jezus te luisteren, dan voor hem te zorgen? In een eerste oogopslag zou je dat kunnen denken na het lezen van de tekst. Maar Jezus zegt alleen maar dat Maria het beste deel gekozen heeft. Hij zegt niet dat Marta daarom het verkeerde deel heeft gekozen.

Jezus corrigeert Marta helemaal niet: het is prima wat zij doet. Misschien omdat zij óók het beste deel heeft gekozen. Iedereen moet doen waar hij of zij zich het beste bij voelt. De een geeft vorm aan het geloof door te luisteren (op bijvoorbeeld zondagochtend), een ander wil juist actief (diaconaal) het geloof belijden en een derde kiest weer op een andere manier. Er is zodoende niet één juiste weg. Er zijn meerdere vormen.

Zo heb je Marta's en Maria's. Het enige wat Jezus Marta hier verwijt, is dat ze boos wordt over het gedrag van iemand anders. Het is veel beter om te accepteren dat mensen verschillend zijn...

Eenheidsworst of...

Foekje Dijk

Ongeschreven wetten schrijven voor dat mensen automatisch weten wat hen te doen staat in bepaalde situaties. Alleen al deze zin is een contradictio in terminis, ofwel met zichzelf in tegenspraak.

Lag het maar zo eenvoudig! De 'waarheid', voor zover die bestaat, ligt akelig onvindbaar verborgen, ergens midden tussen de diversiteit van verscheidenheid die op aarde bestaat.

Er zijn voorbeelden te over om te bedenken dat die vlieger van 'automatisch weten wat je te doen staat' lang niet altijd opgaat en dus ook lang niet altijd geruisloos dansend meegevoerd wordt door een zachte bries.

Neem nu die Noorderlingen. Dat zijn Noorderlingen, nietwaar? Vergis je niet! Je zult maar als Fries predikant, dwalend op de grote stille Drentse heidevelden, schaapjes gaan hoeden. Hoed je dan voor het idee dat een Drent precies zo reageert als een Fries zou doen. Waar Friezen doorgaans recht op hun doel afgaan, zullen Drenten bij voorkeur uiterst omzichtig omtrekkende bewegingen maken alvorens tot de kern te geraken. Dit kan overigens hilarische momenten opleveren.

Of neem nu de vissen van de oceaan en de vissen in de Overijsselse Vecht. Het zijn allen vissen, maar ze verschillen niet alleen van elkaar, ze kunnen ook niet in elkaars systeem zwemmen. Zet een zoutwatervis uit in een rivier... Dit zal het dier slecht bekomen.

Als we het dan toch over de dieren hebben: we spreken vaak van biodiversiteit. Dan hebben we het over een soortenrijkdom binnen een ecosysteem. Zelfs binnen dat systeem is er nog weer sprake van diversiteit, namelijk van genotypen binnen een populatie.

Even weer terug naar de menselijke soort.

Natuurlijk is onze samenleving voor een groot deel afhankelijk van sociale conventies. Dat wil zeggen: van ongeschreven wetten die vrijwillig en zelfsturend zijn. Diezelfde samenleving is tegelijkertijd samengesteld uit een enorme diversiteit. Alleen al de waarden en normen die in afzonderlijke groepen heersen. Kijk eens naar houding, taal en cultuur. Naar overtuiging, etnische achtergrond en seksuele geaardheid. Om nog maar niet te spreken van kennis en vaardigheden, van levenservaring en opgelopen trauma's, de verschillen in lichaamsbouw of het formaat. Er is geen mens gelijk.

Onmogelijk om met deze beelden voor ogen te verlangen naar een zondag van de éénheid der kerken. Het lijkt me bijna eerder vloeken in de kerk. Juist uit respect voor de veelzijdigheid van de schepping zou ik willen pleiten om diversiteit te vieren. Uiteindelijk gaat het om het bijbels erkennen en waarderen van de verschillen tussen personen, van de diversiteit van karakters, van religieuze inzichten.

Nee, eenheidsworst smaakt mij niet. Wanneer we gaan streven naar éénheid van de kerken loopt dat op den duur onvermijdelijk uit de hand en worden ongeschreven wetten snel tot een minutieus beschrijven van wat wel of niet mag. Is het niet beter om elkaar de ruimte te geven voor de andersheid van de ander?

Om het eens in goed Nederlands uit te drukken: 'We must agree to differ'. Lang leve de diversiteit!

Preeksuggestie

Liederen:

Uit het Nieuwe Liedboek

848: Al wat een mens te kennen zoekt

221: Zo vriendelijk en veilig als het licht

653: U kennen uit en tot u leven

Matteus 16: 13-16

De vraag: 'Wie zeggen jullie dat ik ben?' volgt op de vraag: 'Wie zeggen de mensen dat ik ben?' De leerlingen vertellen met wie Jezus wordt vergeleken, zij noemen beelden als Johannes, Elia, Jeremia of een andere profeet. Daarop volgt de hier centrale vraag.

In het hele Nieuwe Testament zijn diverse verschijningsvormen van Christus te zien. Denk aan hoe Paulus over Jezus spreekt, hoe Jezus over zichzelf spreekt in metaforen als de 'Ik ben'-woorden. In de vier evangeliën en in de paulijnse brieven wordt Jezus als mens en als God gedefinieerd in de woorden die de auteurs van toen tot hun beschikking hadden. De evangelisten hebben alle vier een eigen beeld van Jezus. Kern van de evangeliën is dat het goddelijke het menselijke nadert, want dat is het uitzonderlijke van zijn persoon. We zien de identiteit van Christus per context verschillen, gekleurd door de denkrichting van de auteur.

In de vroege kerk en de concilies die volgden waren er ook geen eenduidige formuleringen wat betreft de identiteit van Christus. Er zijn altijd dissidente stemmen geweest, tegenover de concilies en grote beslissingen van de kerk en er was geen eenduidig begrip dat geclaimd kon worden als pure waarheid. Ook vandaag is dat niet zo.

Zou dit ook iets voor ons betekenen? De bovenstaande vraag is naar mijn mening een uitnodiging voor iedere gelovige van elke plaats en tijd om een creatieve theologische voorstelling van Christus te maken. Spannend kan het zijn wanneer een beeld getóónd wordt. Het is het waard zelf een creatieve verbeelding te maken én een stevig gesprek over te voeren.

Het ongedeelde lichaam van Christus

Verbind de verschillende geloofsstromingen met het juiste lichaamsdeel

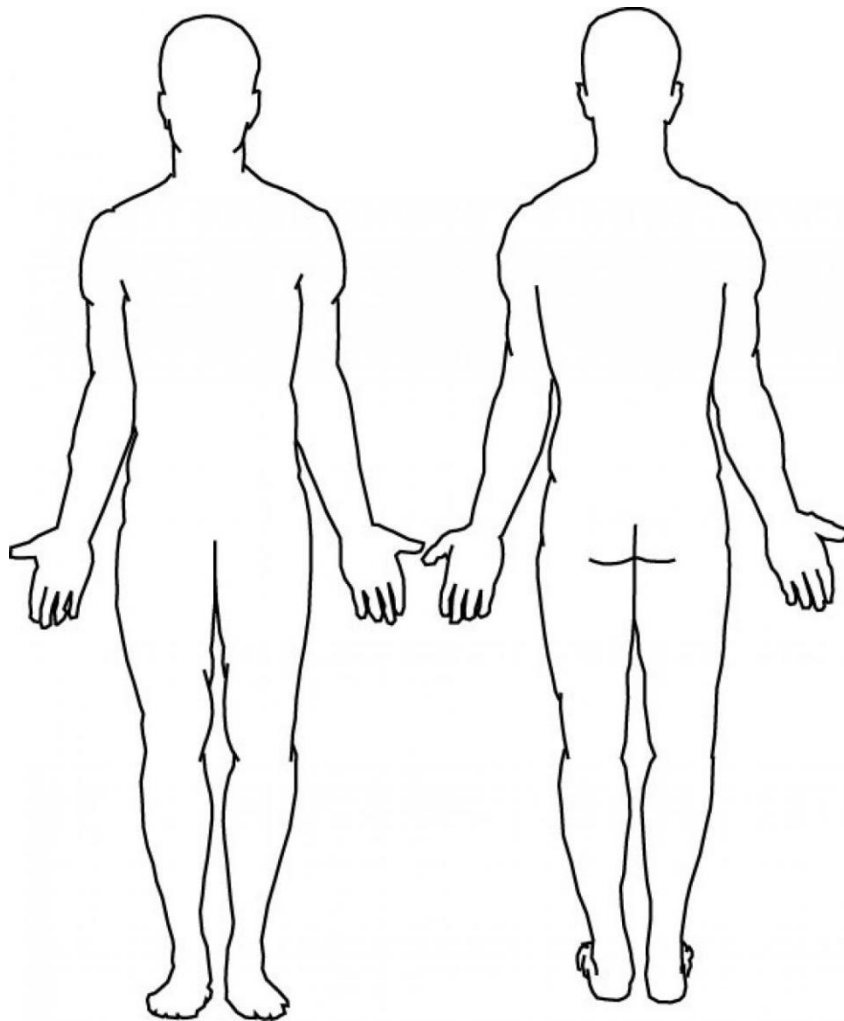
Evangelisch

Protestants

Hervormd

Vrijzinnig

Confessioneel

Gereformeerde Bond

Luthers

Humanist

Midden-orthodox

Preeksuggestie

Liederen:

Uit het Nieuwe Liedboek:

288: Goedemorgen, welkom allemaal

806 : Zomaar te gaan met een stok in je hand

816: Dat wij onszelf gewonnen geven

837: Iedereen zoekt U, jong of oud

977: Ga uit, o mens, en zoek uw vreugd

Genesis 13: 1-9

In de Bijbel is er heel wat verscheidenheid te vinden. Niet alleen aan genres, denkbeelden en invalshoeken, maar ook aan personen. Ieder persoon in de Bijbel heeft vaak zo zijn of haar eigenaardigheden. Die bonte verzameling aan uiteenlopende mensen zorgt nogal eens voor spanning. Met name in het Oude Testament, dat bol staat van de familieverhalen.

Neem bijvoorbeeld het verhaal van de neven Abram en Lot. Onderling hadden ze geen ruzie, maar tussen hun herders knetterde het. Al geruime tijd ging het beide erg voor de wind. De weiden stonden vol met schapen en runderen van Lot en Abram. Tot er op een gegeven moment bijna meer vee dan land was en de herders van de neven het met elkaar aan de stok kregen. In plaats van mee te gaan in de ruzie, blijven Abram en Lot kalm. Ze gaan samen praten en Abram stelt een oplossing voor, zo valt te lezen in Genesis 13:8-9.

“Daarom zei Abram tegen Lot: ‘Waarom zouden we ruziemaken, jij en ik, of jouw herders en de mijne? We zijn toch familie? Het is maar beter dat we uiteengaan. Het hele land ligt voor je open. Als jij naar links gaat, ga ik naar rechts; als jij naar rechts gaat, ga ik naar links.’”

Ieder gaat een eigen weg, maar je blijft verbonden, dat staat voorop. Zou je de kerk ook niet op die manier kunnen zien? Durven we als gelovigen, net als Abram en Lot, ruimte te geven aan elkaar?

Kinderkerk

Verhaal

Meteen bij hun geboorte is al duidelijk dat Jakob en Esau erg van elkaar verschillen. Ze zijn een tweeling, maar ze lijken totaal niet op elkaar. Esau is de oudste en hij is sterk en dapper. Hij gaat graag jagen en is altijd buiten. Van Jakob hoeft dat allemaal niet: die blijft liever thuis of hij past op de schapen. Lekker rustig.

Natuurlijk hebben de broers wel eens ruzie, want tja: ze zijn ook zo verschillend! Maar als ze ouder zijn, ontstaat er een hele grote ruzie. Het gaat over de zegen van hun vader Isaak. Wat dat precies is? Het is een soort wens voor een mooi en goed leven. Hun vader kan dat één keer wensen en dat wil hij voor Esau doen, want die is de oudste. Maar ja: en Jakob dan?

Hun vader is oud en blind. Hij vraagt aan Esau om eerst te gaan jagen en daarna een maaltijd voor hem klaar te maken. Dan zal hij de zegen krijgen. Esau gaat blij op pad. Hij gaat de zegen krijgen! En Jakob?

Hun moeder Rebekka weet wat er gaat gebeuren en ze wil haar jongste zoon helpen. 'Ga een schaap slachten, dan zal ik het koken', zegt Rebekka tegen Jakob. Die doet dat natuurlijk en vervolgens legt ze hem uit wat ze allemaal van plan is. Jakob moet doen alsof hij zijn oudere broer is. 'Je vader zal het niet zien, want hij is blind'.

'Maar als hij mij bij mijn armen pakt, dan zal hij het merken!', sputtert Jakob tegen, 'Esau heeft harige armen, ik helemaal niet'.

'Daar weet ik wel wat op', antwoordt zijn moeder. Ze bindt een vacht om zijn armen. Nu lijkt het net alsof hij ook harige armen heeft.

Met die vellen om zijn armen en met een lekker maaltje, gaat Jakob naar zijn vader.

'Wat klinkt je stem anders', vraagt vader Isaak.

'Ik ben een beetje verkouden', liegt Jakob.

'Komt eens dichterbij, dan kan ik je voelen'.

Jakob doet dat en het plan werkt: Isaak voelt de harige armen. 'Nu weet ik zeker dat je Esau bent', zegt hij. Daarom krijgt Jakob de zegen.

Als Esau terugkomt en hoort wat er is gebeurd, wordt hij woedend! Dat snap je natuurlijk wel. Dit is niet eerlijk! Jakob wordt bang: wat zou zijn broer hem aandoen? Dat wil hij niet afwachten en dus slaat hij op de vlucht.

Jarenlang is hij weg, te bang om naar huis te keren. Maar ja, hij mist zijn familie natuurlijk wel en uiteindelijk reist hij terug. Hij is bang: hoe zou zijn broer reageren? Zou hij slaan?

Maar wat raar? Esau is niet boos meer. Nee joh, het is al zo veel jaar geleden. Het is niet goed om altijd boos te zijn. Ze zijn toch broers? En ja: ze zijn erg verschillend, maar wat belangrijker is: ze zijn ook familie.

Kinderkerk (vervolg)

Gespreksvragen:

- Heb jij vaak ruzie met je broer of zus?
- Wat maakt jou anders dan anderen?
- Waarin ben jij hetzelfde als anderen?
- Wat vind je van Jakobs actie? En hoe vind je het dat Esau niet altijd boos wil blijven?
- Wat zou jij iemand willen zegenen?

Uitwerkingen:

1. Waaraan herken je iemand? Ga kijken wie het langst is, welke kleur ogen je hebt, wie het sterkst is en wie heeft er haren op zijn armen?
2. Ga samen een tekening of schilderij maken. Teken met z'n tweeën (of drieën!) één schilderij. Ga lekker langs en door elkaar heen tekenen. Hoe ziet het resultaat er uit?

Gedichten

Gedichten passen mooi in de liturgie van een kerkdienst omdat de poëtische taal grenst aan religieuze taal. Enkele suggesties:

Gedachten bij het gedicht 'Ik zoek God' van Delphine Lecompte

In dit gedicht gaat het over de diversiteit van het leven dat zich niet laat vangen in eenheidsworst. De ik-figuur gaat op zoek naar God. Eerst duikt ze in het verre verleden: de kruisboogschutter, die niet in God kan geloven. Ze vraagt zich vertwijfeld af wie haar dan moet overtuigen van Gods bestaan. Ze komt bij haar ouders terecht, maar dat helpt haar ook niet verder. Tenslotte vindt ze God in de supermarkt. En dat valt vies tegen!

Ondanks de uit hun voegen getrokken woorden in het gedicht, schuilt er iets heel fragiels in. Het is een zinderende zoektocht naar de zin van het leven.

Als de hoofdpersoon van het gedicht die 'zin' dan eindelijk tegenkomt in de supermarkt, blijkt haar God een weifelachtige sufferd, die zelfs aan zijn of haar eigen bestaan twijfelt. Om tenslotte te verworden tot een verlept blaadje ijsbergsla.....

Delphine Lecompte krabt aan de laklaagjes van de samenleving. Zij doet barsten ontstaan in het vernis van de menselijke behoefte, om zich te verschuilen achter zeker weten. De dichteres gebruikt weerbarstige taal die niet gangbaar is wanneer God ter sprake komt. Mensen neigen er dan toe angstig af te haken. Bevreesd voor het ongewone, het anders zijn dan anders.

Je ziet het verflenste blaadje op de grond vallen en de dichteres wacht, tot iemand er over uit zal glijden. Tot haar verbijstering glijdt er niemand uit. Zijzelf al helemaal niet.

Mensen zijn al snel bang om uit te glijden en de nek te breken wanneer het onverwachte, het anders-zijn-dan-anders het leven binnen breekt.

Dan raapt de schrijfster letterlijk moed. Dit heeft een wonderlijke uitwerking. Ze vervolgt: uiteindelijk raap ik het blaadje op, steek het in mijn mond, - dan is het bitter.

Dit gebeurt, wanneer mensen even uit de eigen cirkel durven stappen en moed vinden om elkaars bittere angsten voor het anders zijn van de ander te durven proeven. En dus die ander haar of zijn eigen verhaal gunnen in alle diversiteit.

Meer suggesties voor gedichten:

Christus als hovenier, van Ida Gerhardt

Bwa-pl, van Willem Jan Otten

Alle gedichten zijn te vinden op internet

Zegenbedes

Wij gaan van hier weer uit elkaar,
verder in ons dagelijks leven.
Wij gaan als veelkleurige mensen,
maar verbonden met elkaar.
Toegerust met wat wij hoorden en ervoeren in dit uur,
gaande met de zegen van God.
Moge de Eeuwige ons dragen vandaag
en alle dagen van ons leven.
Amen

Dan is nu de tijd aangebroken om de wondere wereld
van verscheidenheid weer tegemoet te treden.

Daarbij spreken we de hoop uit, dat alles,
wat onze handen aanraken, geheeld mag worden.

Laten we elkaar dan nu zegenend ontmoeten:

De liefde van de EEUWIGE
die onmogelijk onder één noemer te vangen is,
de gezindheid van het veelzijdig gelaat van Christus
en de hartverwarmende diversiteit van de Geest
zijn en blijve met ons allen,
amen.

Deze liturgiekrant is een initiatief van de
Vereniging van Vrijzinnige Protestanten (VVP).
Wilt u meer weten over de VVP?
Bezoek dan onze website www.vrijzinnig.nl

BEWEGING VOOR EIGENTIJD'S GELOVEN